

B I D R A G
T I L L
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

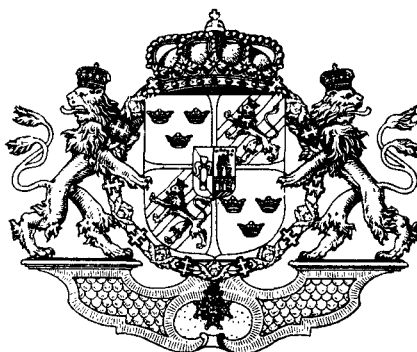
SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1909.

(ÅRGÅNG 36.)

UTARBETADT AF STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1909.

INLEDNING TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och

1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsåde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsåde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsåde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BISOS N digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) med stöd från Riksbankens Jubileumsfond, 2009. Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

B I D R A G
T I L L
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

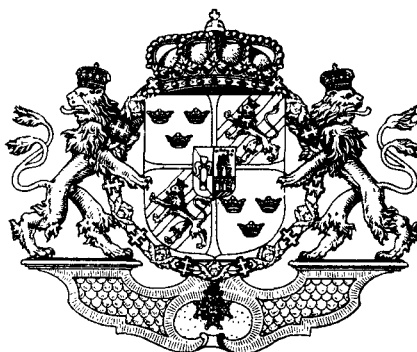
SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1909.

(ÅRGÅNG 36.)

UTARBETADT AF STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1909.

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig berättelse	3-13.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1909.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1909 års skörd..	7.
II. Kvantitativ beräkning af uppgifterna om 1909 års skörd.....	9.
Tab. A.Jämförelse mellan 1909 års och 1886-1905 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.....	10.
Tab. B.Sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1886-1905 samt år 1909.....	11.
Tab. C.Sädesskördens beräknade vikt år 1909.....	12.
Tabellbilaga	14-16.
Tab. 1. Sammandrag af kronolänsmännens rapporter om skörden år 1909.....	14.
Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1909.....	16.
Résumé	17.

T I L L K O N U N G E N .

Till åtlydnad af de föreskrifter, som meddelats i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 juni 1874, anhåller Statistiska Centralbyrån i underdånighet att härmed få afgifva sin redogörelse för 1909 års skörd. I likhet med hvad tillföre varit fallet, lämnas först en sammanställning af de allmänna omdömen om årsväxten, som af de särskilda Länsstyrelserna ut-

talats, samt Centralbyråns härpå grundade totalomdöme om hela rikets skörd, och härefter följa de beräkningar öfver skördemängd, spannmålens vikt m. m., hvilka kunnat af Centralbyrån utföras med ledning dels af Hushållningssällskapens senaste uppgifter om utsädesbeloppen, dels ock af de för hvarje länsmansdistrikt afgifna rapporter om skördens korntal och dylikt.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1909.

Länsstyrelsernas omdömen om rikets skörd¹⁾ hafva innevarande år inkommit till Statistiska Centralbyrån från och med den 21 oktober till och med den 23 november. I årsberättelsen för år 1907 anmärktes såsom ett utmärkande drag för såväl detta skördeår som åren 1881, 1888 och 1902, att årsväxtberättelserna allmänt inkommit till Statistiska Centralbyrån senare än vanligt. Detta har äfven innevarande år varit fallet, och torde äfven nu få ställas i samband med och bära vittna om ett försenande af själfva skörden.

Årets omdömen, till stöd för hvilka i allmänhet oafsedt länsmännens skörderapporter åberopas äfven upplysningar om skörden, som Länsstyrelserna i öfrigt kunnat erhålla, äro af följande lydelse:

för *Stockholms län* (inkom till Statistiska Centralbyrån den 6 november 1909):

Om än hvetet varit något sotblandadt här och hvar, har höstsädesskörden, som försiggått under gynnsam väderlek och måste anses hafva utfallit ej obetydligt öfver medelmåttan, varit af god beskaffenhet.

Vårsädesskörden är till följd af sen vår samt frost och mindre gynnsamt bärgningsväder icke att anse såsom fullt tillfredsställande.

Potatisskörden har utfallit öfver medelmåttan; dock att potatisen på åtskilliga ställen varit angripen af torröta eller ej blifvit fullt utvuxen till följd af tidig frost.

Höskörden, som inbärgats under gynnsam väderlek, har beträffande odlad jord utfallit öfver medelmåttan och varit af god beskaffenhet samt å naturliga ångar varit medelmåttig.

Halmkastningen har beträffande höstsäden varit riklig eller god och af god beskaffenhet, men i fråga om vårsäden, till följd hufvudsakligen af torra under försommaren och ogynnsamt bärgningsväder, endast medelmåttig.

På grund af hvad sålunda anförts anser Länsstyrelsen, att innevarande års skörd till myckenheten utfallit *öfver medelmåttan* och varit af *medelmåttig* beskaffenhet;

för *Uppsala län* (ink. d. 6 nov.):

Skörden, i sin helhet bedömd, kan, med hänsyn tagen till den i viss mån underhaltiga kvaliteten, betecknas såsom *»nära god»*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 15 nov.):

Höstvetet har lämnat till mängden öfver medelmåttig skörd af god beskaffenhet, dock på några orter skadad af sot. Af vårhvete, som odlas endast i mindre omfattning, har skörden äfven varit öfver medelmåttig.

Höstrågen har gifvit fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

Vårsäden af korn, hafre och blandsäd har lämnat fullt medelmåttig afkastning af medelmåttig beskaffenhet, delvis beroende på mindre gynnsamma bärgningsförhållanden.

Skörden af ärter har varit öfver medelmåttig, af bönor, som ej inom länet odlas i någon afsevärd omfattning, riklig samt af vicker, som odlas hufvudsakligen till grönfoder eller såsom blandsäd, öfver medelmåttig.

¹⁾ Dessa omdömen jämte de hufvudsakliga resultaten af Statistiska Centralbyråns beräkningar äro, i den mån de sistnämnda hunnit verkställas, genom Post- och Inrikes Tidningar till allmänhetens kännedom meddelade.

Potatisen har gifvit fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet. Öfriga rotfrukter torde lämna medelmåttig skörd.

Höskörden har till myckenheten varit å odlad jord god och af naturliga ångar fullt medelmåttig. Jämväl till beskaffenheten har höskörden varit god.

Halmkastningen har af såväl höstsäd som vårsäd varit nära god och beträffande höstsäden af god beskaffenhet, men beträffande vårsäden af medelmåttig beskaffenhet, beroende på ogynnsamt bärgningsväder.

Såsom allmänt omdöme om årets skörd inom länet anser sig Konungens Befallningshafvande böra uttala, att den varit till mängden *öfver medelmåttig* samt af *öfvervägande god* beskaffenhet;

för *Östergötlands län* (ink. d. 2 nov.):

Höstsäden har gifvit en riklig skörd af god beskaffenhet.

Vårsäden har lämnat en god afkastning af likaledes god beskaffenhet.

Potatisen har liksom öfriga rotfrukter, af hvilka sockerbeter inom vissa delar af länet sedan några år tillbaka odlas i rätt stor omfattning, gifvit en medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet.

Höskörden har varit god och i allmänhet af god beskaffenhet. Detsamma gäller halmkastningen af höstsäd, under det att vårsädeshalmen varit af något sämre beskaffenhet.

Såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd i länet anser sig Konungens Befallningshafvande följaktligen böra uttala, att densamma varit *god*, och har den inbärgats under i allmänhet gynnsamma väderleksförhållanden;

för *Jönköpings län* (ink. d. 6 nov.):

Höstsäden, hufvudsakligen bestående af råg, har lämnat öfver medelmåttig skörd.

Vårsäden, till öfvervägande delen bestående af hafre, har gifvit till mängden nära god skörd. Den har delvis skadats af regn och på sina håll af frost. Inbärgningen af vårsäden har försvarats af regnig väderlek.

De hufvudsakligen af potatis bestående rotfrukterna, som angripits af röta och på sina ställen skadats af regn och frost, hafva till följd häraf gifvit betydligt under medelmåttig skörd.

Höskörden från såväl odlad jord som naturliga ångar har blifvit såväl till mängd som till beskaffenhet öfver medelmåttig.

Halmkastningen af såväl höst- som vårsäd har blifvit god, dock har vårsädeshalmen lidit af svårt bärgningsväder.

Skörden har på grund af kall och regnig väderlek försenats, och ej obetydligt af hafreskörden står ännu obärgad.

Till följd af hvad ofvan anförts, kan Landshöfdingeämbetet uttala det allmänna omdöme om årets skörd, att densamma blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 30 okt.):

att höstsäden, nästan uteslutande bestående af råg, lämnat fullt medelmåttig skörd af öfvervägande god beskaffenhet;

att vårsäden, hvaraf hufvudsakligen odlas hafre och korn samt endast i jämförelsevis ringa omfattning råg, hvete och blandsäd, gifvit medelmåttig skörd, hvilken dock, synnerligast beträffande hafren, till betydande del skadats af regn och å vissa trakter äfven af frost;

att potatis lämnat under medelmåttig skörd, hvilken i afsevärd grad skadats af röta, och att öfriga rotfrukter gifvit medelmåttig skörd af medelgod beskaffenhet;

att höskörden lämnat nära god skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

att bärgningsvädret för höstsäden och höskörden varit öfvervägande gynnsamt, men för vårsäden på grund af ihållande regn och tidig frost olämpligt;

att sädesgrödan i stort sedt kan anses motsvara ortsbehovet; samt att hö- och halmaskörden är fullt tillräcklig för ortens behof och å vissa trakter äfven till afsalu.

På grund af hvad sålunda meddelats, anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdömet, att årets skörd inom länet blifvit *fullt medelmåttig*;

för *Kalmar län* (ink. d. 3 nov.):

att höstsåden lämnat en såväl till kvantitet som kvalitet god skörd;

att vårsädesskörden varit öfver medelmåttig och af i allmänhet god beskaffenhet;

att potatisskörden blifvit öfver medelmåttig till afkastningen och af god beskaffenhet;

att höskörden varit öfver medelmåttig af god beskaffenhet, samt att halmen gifvit nära god skörd af god beskaffenhet.

På grund häraf anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdöme om detta års skörd inom länet, att den varit till myckenheten *öfver medelmåttig* och till beskaffenheten *god*;

för *Gottlands län* (ink. d. 16 nov.):

I betraktande däraf, att rågen delvis tagit skada af frost och hafren på sina ställen varit angripen af skadeinsekter, finner sig Konungens Befallningshafvande, fastän skörden i öfrigt kan betecknas som god, såsom totalomdöme om årets skörd uttala, att den varit *nära god*;

för *Blekinge län* (ink. d. 3 nov.):

Höstsåden har lämnat god skörd af merendels god beskaffenhet; vårsåden har gifvit till mängden fullt medelmåttig skörd, hvilken emellertid delvis skadats af mindre gynnsamt bärgningsväder;

potatisen, som på flera ställen angripits af röta, har gifvit till mängden fullt medelmåttig skörd;

öfriga rotfrukter, hvaribland äfven räknas sockerbetor, som dock ej odlas i större myckenhet inom länet, hafva gifvit medelmåttig skörd;

höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar har blifvit till mängden öfver medelmåttig, men till följd af flerstädes ogynnsamt bärgningsväder har beskaffenheten i allmänhet ej blifvit god; halmafkastningen har af såväl höstsåd som vårsåd blifvit till mängden god, men vårsädeshalmen har på åtskilliga ställen lidit af mindre gynnsamt bärgningsväder.

Skörden har på grund af kall och regnig väderlek ej obetydligt försenats utom beträffande potatis.

Såsom allmänt omdöme om skörden anser sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kunna uttala, att densamma blifvit *fullt medelmåttig* af i allmänhet *god* beskaffenhet;

för *Kristianstads län* (ink. d. 30 okt.):

att höstsåden lämnat riklig skörd, hvilken dock på några ställen varit af mindre god beskaffenhet, enär den skadats af väta under inbärgningen;

att vårsåden, som hufvudsakligen består af korn och hafre, gifvit nära god skörd, men flerstädes varit af mindre god beskaffenhet i följd af ogynnsamt bärgningsväder;

att potatisen, som på åtskilliga ställen angripits af torröta och varit af mindre god beskaffenhet, gifvit nära god skörd, samt att skörden af öfriga rotfrukter varit medelmåttig;

att höskörden såväl från odlad jord som naturliga ängar varit medelmåttig och på många ställen blifvit illa inbärgad i följd af ogynnsam väderlek under bärgningstiden;

samt att halmafkastningen såväl af höstsåd som af vårsåd gifvit nära god skörd, men äfven blifvit skadad af väta under inbärgningen, dock halmen af vårsåd mera än af höstsåd.

På grund häraf anser sig Länsstyrelsen kunna afgifva det allmänna omdöme att innevarande år gifvit *nära god* skörd;

för *Malmöhus län* (ink. d. 30 okt.):

att bärgningsvädet beträffande såväl vvetet som en del af vårsåden varit ogynnsamt samt att, med afseende på den däraf föranledda inverkan på sådens kvalitet och därpå att potatisskörden varit klen, Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anser, att skörden i sin helhet bedömd ej kan betecknas högre än *öfver medelmåttig*;

för *Hallands län* (ink. d. 5 nov.):

Höstsåden blef år 1908 sådd sent och kom därför att nå endast ringa utveckling före vinterns inträde. Innevarande års kalla och regniga vår var ock synnerligen ogynnsam för den späda brodden. Bärgningen, särskildt af rågen, försvarades genom ihållande regn; och har en betydlig mängd råg skadats och grott. Äfven vvetet blef flerstädes något regnskadadt. På grund häraf har beskaffenheten af dessa bägge sädesslag blifvit mindre god och deras vikt låg. Kärnafkastningen, likasom halmen, har icke af någotdera sädesslaget blifvit fullt medelmåttig.

Vårsåden blef sent sådd, men utvecklades lyckligtvis raskt under en kortare värmeperiod före midsommar. Därpå följde kylig väderlek, medförande långsam utveckling och flera växtsjukdomar. Emellertid mognade såden jämnare, än man kunnat förmoda, och bärgades under i allmänhet mera gynnsamma förhållanden, än som med hänsyn till den framskridna årstiden varit att förvänta. Hafrens afkastning till såväl kärna som halm har blifvit mer än medelmåttig, dock torde kärnans beskaffenhet hafva lidit af den sena mognaden.

Skörden af korn, blandsåd och halväxter har äfven blifvit öfver medelmåttan.

Potatisen har skadats af sommarens öfvervägande kalla och regniga väderlek och torde knappast lämna medelmåttig skörd, hvilken dessutom synes hafva benägenhet att ruttna.

Sockerbetor odlas nu inom länet å tredje året och med större erfarenhet än förut. Emellertid hafva betorna lidit synnerligen mycket af väta och bristande värme, i sin ordning alstrande växtsjukdomar, hvarför afkastningen beräknas blifva icke fullt medelmåttig. Beträffande sockerhalten kan denna ännu icke bedömas, men anledning finnes för antagandet, att jämväl denna blir något under medelmåttan.

Foderrotfrukterna hafva äfven hämmats i utvecklingen genom ogynnsam väderlek; och torde afkastningen blifva knappast medelmåttig.

Höskörden försenades af den under våren rådande kalla väderleken, men lämnade öfver medelskörd vidkommande hö från vallar samt medelskörd i fråga om ängshö. Det tidigast skördade höet hade lidit någon skada af regn, men blef bärgningsresultatet i hufvudsak tillfredsställande.

Såsom allmänt omdöme om årets skörd i länet torde kunna uttalas, att densamma till mängden varit *medelmåttig*, men till beskaffenheten *delvis mindre god*;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 8 nov.):

Höstsådena, råg och hvete, af hvilka det senare odlas i mindre utsträckning, hafva gifvit god skörd, hvars beskaffenhet dock på grund af ogynnsamt bärgningsväder måste betecknas som under medelmåttan.

Vårsådena, hafre, som utgör länets hufvudsåde, samt korn och blandsåd, råg och hvete, hvilka två sistnämnda sädesslag odlas i endast ringa omfattning, hafva äfven lämnat god skörd, som likväl i följd af ogynnsamt bärgningsväder till beskaffenheten måste anses understiga medelmåttan, synnerligast beträffande hafren, som på en del ställen måst inbärgas omogen.

Afkastningen af arter och vicker, hvilka sädesslag i ringa grad utgöra föremål för odling, det senare nästan uteslutande till grönfoder, har varit under medelmåttan, hvaremot bönor, som i södra delen af länet odlas i rätt stor omfattning, lämnat medelmåttig skörd.

Potatisen har gifvit skörd under medelmåttan beträffande kvantiteten, men nästan uteslutande af mycket dålig beskaffenhet, och kan denna skörd i sin helhet betecknas som mycket ringa.

Öfriga rotfrukter, som odlas ganska allmänt, hafva lämnat öfver medelmåttig skörd.

Socketbetor, som endast odlas inom ett länsmansdistrikt, hafva gifvit medelmåttig skörd.

Skörden af lin, som endast odlas på helt få ställen inom länet, har varit ringa.

Höskörden både från odlad jord och från naturliga ängar har varit god af i allmänhet god beskaffenhet.

Halmafkastningen kan betecknas som nära god, om än en del af halmen skadats af regn.

Med hänsyn till nu angifna förhållanden anser sig Landshöfdingebetet kunna fälla det allmänna omdöme om innevarande års skörd inom länet, att densamma blifvit *fullt medelmåttig*;

för *Älfsborgs län* (ink. d. 17 nov.):

att höstsåden gifvit medelgod skörd, hvetet af medelgod kvalitet men rågen af nära dålig beskaffenhet;

att vårsåden lämnat riklig skörd af knappast medelgod beskaffenhet;

att skörden af ärter och skidfrukter, hvilka likväl odlas i ringa omfattning, varit mer än medelmåttig och till beskaffenheten medelgod;

att potatis lämnat dålig skörd och af dålig beskaffenhet;

att öfriga rotfrukter gifvit tämligen god skörd af god beskaffenhet;

att höskörden af såväl odlad jord som naturlig äng varit medelgod af knappt medelgod beskaffenhet; samt

att halmafkastningen är af höstsåd medelmåttig och af vårsåd riklig, men till beskaffenheten af båda slagen knappt medelmåttig.

Såsom allmänt omdöme anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala, att årets skörd inom länet är *ganska riklig*, men till kvaliteten *betydligt under medelmåttan*;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 5 nov.):

att höstsåden gifvit nära god skörd;

att vårsåden lämnat fullt medelmåttig skörd, ehuru den delvis blifvit skadad till följd af mindre gynnsamt bärgningsväder;

att potatisen, som flerstädes är angripen af röta, lämnat medelmåttig afkastning af någorlunda god beskaffenhet;

att öfriga rotfrukter gifvit fullt medelmåttig skörd;

att höskörden, hvars inbärgande försiggått under i allmänhet gynnsam väderlek, lämnat öfver medelmåttig afkastning;

att höstsåden lämnat rikligt och vårsåden godt halmutbyte.

Med hänsikt till dessa förhållanden anser sig Länsstyrelsen kunna angående årsväxten inom länet uttala det allmänna omdöme, att skörden innevarande år kan betecknas såsom *öfver medelmåttig*;

för *Värmlands län* (ink. d. 9 nov.):

Höstsåden, däraf inom länet hufvudsakligen odlas råg, har lämnat till afkastningen fullt medelmåttig skörd, som emellertid till följd af den under bärgningen mindre gynnsamma väderleken i allmänhet blifvit skadad och af mindre god beskaffenhet.

Vårsåden, som till väsentligaste delen utgöres af hafre, gaf om sig under en tid förhoppningar om god afkastning. Till följd af den under senare delen af sommaren och hösten inträdda regniga väderleken, hvilken delvis försvårat, delvis hitintills omöjliggjort inbärgandet, så att såden ännu flerstädes inom länet står ute i skyllar, måste skörderesultatet af nu ifrågavarande sädeslag betecknas såsom rätt mycket under medelmåttan.

Jämväl å potatisskörden har den regniga väderleken, särskildt under hösten, haft menlig inverkan, i det att potatisen å flertalet orter blifvit af mindre god beskaffenhet och i stor utsträckning angripits af röta, hvadan denna skörd får anses vara betydligt under medelmåttan.

Höskörden har däremot utfallit fördelaktigt, flerstädes blifvit riklig samt i allmänhet bärgats under gynnsamma omständigheter, i följd hvaraf denna skörd bör betraktas såsom god.

Halmafkastningen har, allmänt sedt, till mängden varit god, men kan med hänsyn till beskaffenheten däraf, som framför allt af hafren blifvit särdeles otillfredsställande, i dess helhet icke betecknas högre än fullt medelmåttig.

På grund af hvad sålunda anförts finner sig Konungens Befallningshafvande böra uttala det allmänna omdömet öfver innevarande års skörd inom länet, att densamma blifvit *medelmåttig*;

för *Örebro län* (ink. d. 3 nov.):

att hvetet får anses hafva lämnat medelmåttig skörd af medelgod beskaffenhet, äfven om å sina ställen hvetet skadats af ogynnsamt bärgningsväder;

att rågen lämnat skörd något öfver medelmåttan af i allmänhet god beskaffenhet, ehuru äfven rågen något skadats af ogynnsamt bärgningsväder;

att kornet och blandsåden, som ej odlas i större utsträckning inom länet, lämnat god skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

att hafren, som på grund af oktober månads regniga väderlek ännu ej är inbärgad å alla ställen, likväl anses i sin helhet lämna skörd något öfver medelmåttan af medelgod beskaffenhet;

att ärterna, som odlas mest till husbehof, och bönorna, som odlas helt obetydligt, lämnat skörd något under medelmåttan af ej fullt medelmåttig beskaffenhet;

att vickern, som odlas blott till grönfoder, lämnat skörd något under medelmåttan af mindre god beskaffenhet;

att sockerbeter ej odlas;

att potatisen och öfriga jordfrukter lämnat medelmåttig skörd af delvis mindre god beskaffenhet;

att lin, som odlas obetydligt, lämnat skörd något under medelmåttan af medelgod beskaffenhet;

att höskörden varit från odlad jord god och af god beskaffenhet samt från naturliga ängar medelmåttig och af god beskaffenhet; att halmafkastningen varit god och af i allmänhet god beskaffenhet;

samt att Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig kunna såsom ett allmänt omdöme uttala, att årets skörd inom länet är *fullt medelmåttig* och af *medelgod* beskaffenhet;

för *Västmanlands län* (ink. d. 18 nov.):

Höstsåden af såväl hvete som råg har lämnat riklig skörd af god beskaffenhet.

Vårsåden, hvaraf mest odlas hafre, har lämnat öfver medelmåttig skörd af någorlunda god beskaffenhet.

Potatisen har likaledes gifvit öfver medelmåttig skörd, ehuru på vissa håll af mindre god beskaffenhet, hvaremot skörden af öfriga rotfrukter måste anses vara under medelmåttan.

Höskörden å odlad jord har utfallit god och å naturliga ängar medelmåttig.

Halmafkastningen af höstsåd har blifvit till kvantiteten öfver medelmåttan af god beskaffenhet, under det att vårsåden lämnat medelmåttig halmafkastning af mindre god beskaffenhet.

På grund af det anförda anser sig Konungens Befallningshafvande böra såsom slutligt omdöme uttala, att innevarande års skörd blifvit till mängden *öfver medelmåttig* och till beskaffenheten *öfvervägande god*;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 23 nov.):

Höstsåden, som hufvudsakligen består af råg och i länets sydligare socknar till någon del af hvete, har lämnat fullt medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet.

Vårsåden, hvaraf mest odlas hafre och korn, har lämnat nära medelmåttig skörd af mindre god beskaffenhet, beroende på dåligt bärgningsväder, hvarjämte torde böra anmärkas, att en del af vårsåden, i synnerhet hafre, vid tiden för skörderapporternas afgifvande ännu varit stående ute å marken.

Skörden af potatis har utfallit nära medelmåttan, men varit af mycket ojämn beskaffenhet.

Höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar har lämnat till kvantiteten medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet.

Halmafkastningen, som beträffande höstsåden varit till kvantitet och kvalitet bättre än vårsåden, kan betecknas såsom medelmåttig af nära god beskaffenhet.

Bärgningsvädret har under höskörden varit godt, men i öfrigt ogynnsamt.

På grund af hvad sålunda anförts får Konungens Befallningshafvande såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd uttala den meningen, att densamma blifvit *medelmåttig* af *mindre god* beskaffenhet;

för *Gäflborgs län* (ink. d. 21 okt.):

att höstsåden gifvit fullt medelmåttig skörd;
att vårsåden, hufvudsakligen bestående af korn och hafre, gifvit nära medelmåttig skörd;
att potatisen lämnat öfver medelmåttig skörd;
att höskörden varit medelmåttig;
att halmen gifvit fullt medelmåttig skörd;
samt att beskaffenheten af skörden i allmänhet varit god;
och kan i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden inom länet uttalas, att densamma varit *medelmåttig*;

för *Västernorrlands län* (ink. d. 2 nov.):

att höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar varit medelmåttig och af god beskaffenhet;
att sädesskörden varit nära god samt af fullt medelmåttig beskaffenhet;
att potatisskörden varit god samt af mestadels god, men på sina ställen till följd af den regniga väderleken lös beskaffenhet;
att öfriga rotfrukter lämnat medelmåttig skörd af något under medelmåttig beskaffenhet;
att halmafkastningen varit medelmåttig samt af god beskaffenhet;
samt att på grund häraf, ehuru bärgningsvädret varit mindre gynnsamt, länets skörd, så vidt densamma har att bidraga till omdömet om skörden i hela riket, kan anses hafva till såväl mängden som beskaffenheten utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Jämtlands län* (ink. d. 30 okt.):

att skörden af råg, som odlas i obetydlig mängd inom länet, blifvit fullt medelmåttig, men af ej fullgod beskaffenhet;
att kornet, ortens hufvudsåde, lämnat medelmåttig skörd, delvis skadad af väta och frost;
att hafren skördats hufvudsakligen såsom grönfoder;
att ärter och blandsäd odlats i ringa mängd och skördats nästan uteslutande såsom grönfoder;
att potatisen gifvit till myckenheten fullt medelmåttig och till beskaffenheten någorlunda god skörd;
att skörden af vanliga slag af öfriga rotfrukter, som, med undantag af rofvor, odlas i obetydlig mängd, varit medelmåttig;
att höskörden från odlad jord blifvit medelmåttig och från naturliga ängar nära medelmåttig;
att halmafkastningen blifvit nära god;
att såväl sädes- som fodertillgången i allmänhet icke kan anses motsvara ortsbehovet;
att bärgningsvädret varit till följd af ihållande regn ogynnsamt;
och kan i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden inom länet uttalas, att densamma blifvit till kvantiteten *medelmåttig* men till beskaffenheten *under medelmåttan*;

för *Västerbottens län* (ink. d. 13 nov.):

att såväl höstsåden, hvilken uteslutande består af råg, som ock kornet, ortens hufvudsåde, lämnat en medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

att potatisen lämnat en såväl till kvantitet som kvalitet god skörd;

att höskörden torde kunna få anses kvantitativt nära medelmåttig, men i synnerhet från naturliga ängar mångenstädes regnskadad och dåligt bärgad; och

att halmafkastningen blifvit till kvantiteten fullt medelmåttig och af tämligen god beskaffenhet.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, anser sig Konungens Befallningshafvande böra uttala det allmänna omdömet om årets skörd inom länet, att densamma utfallit beträffande spannmål medelmåttig, beträffande halm och potatis fullt medelmåttig samt beträffande hö knappt medelmåttig;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 6 nov.):

Rågen, som fortfarande endast i länets kustland utgör föremål för nämnvärd odling, har lämnat fullt medelmåttig skörd.

Kornet, som utgör ortens hufvudsåde, har jämväl lämnat fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

Hafren, hufvudsakligen odlad såsom grönfoder, har i allmänhet lämnat mycket god afkastning.

Potatisskörden kan, särskildt med hänsyn till potatisens synnerligen goda beskaffenhet, betecknas såsom mycket god.

Öfriga rotfrukter hafva gifvit medelmåttig afkastning.

Höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar kan, åtminstone hvad kustlandet beträffar, betecknas såsom fullt medelmåttig, om än fodret på vissa ställen blifvit på grund af ogynnsam väderlek mindre väl bärgadt.

Halmafkastningen har blifvit knappt medelmåttig.

Bärgningsvädret har under förra hälften af bärgningstiden varit godt, under senare hälften mycket ogynnsamt.

Såsom totalomdöme öfver årets skörd inom länet kan uttalas, att densamma blifvit *fullt medelmåttig*.

Sammanfattas ofvan meddelade omdömen, så vidt de gälla skörden i dess helhet inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1909 års skörd.

Stockholms län	öfver medelmåttan.
Uppsala län	nära god.
Södermanlands län	öfver medelmåttan.
Östergötlands län	god.
Jönköpings län	öfver medelmåttan.
Kronobergs län	fullt medelmåttig.
Kalmar län	nära god. ¹⁾
Gottlands län	nära god.
Blekinge län	öfver medelmåttan. ¹⁾
Kristianstads län	nära god.
Malmöhus län	öfver medelmåttan.
Hallands län	medelmåttig.
Göteborgs och Bohus län	fullt medelmåttig.
Älfsborgs län	fullt medelmåttig. ¹⁾
Skaraborgs län	öfver medelmåttan.
Värmlands län	medelmåttig.
Örebro län	fullt medelmåttig.
Västmanlands län	öfver medelmåttan.
Kopparbergs län	medelmåttig.
Gäflborgs län	medelmåttig.

¹⁾ Jämför ordalydelsen i ofvan anförda utdrag af länsredogörelsen.

Västernorrlands län	öfver medelmåttan.
Jämtlands län	nära medelmåttig. ¹⁾
Västerbottens län	medelmåttig.
Norrbottnens län	fullt medelmåttig.

Hela riket öfver medelmåttan.

Om nu enligt den värdeskala för de särskilda länen, som år 1890 upprättades och för hvilken då i årets Sammandrag lämnades redogörelse, de län, hvilkas skördeutfall varit detsamma eller i det närmaste detsamma, föras tillhopa, visar sig, att 1909 års skörd i fråga om länen kan sålunda betecknas:

god	i 1 län med 7 % af medelskörden i riket.
nära god	» 4 » » 17 » » » » »
öfver medelmåttan	» 8 » » 38 » » » » »
fullt medelmåttig	» 5 » » 19 » » » » »
medelmåttig	» 5 » » 17 » » » » »
nära medelmåttig	» 1 » » 2 » » » » »

Endast ett län har sålunda fått mindre än medelskörd. Relativt oförmånligast har skördeutfallet varit i landet norr om Dalälven jämte Värmland, hvarvid i allmänhet länen vid Bottniska viken haft bättre skörd än de väster om dem liggande länen. Enahanda förhållande med det sistnämnda råder äfven i det öfriga Sverige, där länen vid Östersjön erhållit bättre skörd än länen vid Kattegatt och de mellanliggande länen.

För erhållandet af det nyss angifna omdömet om skörden för hela riket hafva vid beräkningen de allmänna omdömen, som gifvits beträffande de särskilda länen skörd, blifvit omsatta till de relativa talvärden, som finnas angifna i 1874 års berättelse. Enligt denna hafva nämligen gifvits och gifvas fortfarande åt dessa allmänna omdömen följande värden:

Ymnig skörd	10.
Riklig skörd	9.
God skörd	8.
Nära god skörd	7.5
Öfver medelmåttig skörd	7.
Fullt medelmåttig skörd	6.5.
Medelmåttig skörd	6.
Nära medelmåttig skörd	5.5.
Under medelmåttig skörd	5.
Betydligt under medelmåttig skörd	4.5.
Knapp eller ringa skörd	4.
Nära missväxt	3.
Missväxt	0—2.

Användas dessa talvärden vid beräkningen af 1909 års skörd, erhålles såsom riksmedelstal 6.9, hvilket närmast motsvarar uttrycket skörd öfver medelmåttan.

Då jämförelser med tidigare år i hög grad tjäna att belysa årets skördeutfall och klargöra uppfattningen däraf, meddelas här äfven de relativa talvärden, som skördarne i riket ansetts böra erhålla från och med 1874, det år då Sammandrag af Länsstyrelsernas årsväxtberättelser för första gången af Statistiska Centralbyrån offentliggjordes:

¹⁾ Jämför ordalydelsen i ofvan anförda utdrag af länsredogörelsen.

Skördeår.	Relativt värde.	Skördeår.	Relativt värde.
1909	6.9	1891	6.4
1908	8.1	1890	7.5
1907	6.7	1889	5.4
1906	7.6	1888	6.1
1905	6.6	1887	6.4
1904	5.7	1886	6.2
1903	6.8	1885	5.8
1902	6.0	1884	7.3
1901	6.0	1883	5.9
1900	7.3	1882	7.4
1899	5.3	1881	5.0
1898	7.4	1880	6.8
1897	6.5	1879	6.5
1896	6.7	1878	7.5
1895	6.2	1877	5.4
1894	6.6	1876	5.9
1893	5.9	1875	7.0
1892	7.8	1874	5.4

Talvärdet 6.9 förekommer nu för första gången i serien, enär det icke tilldelats något af föregående trettiofem år. Af dessa hafva tio erhållit högre och tjugofem lägre talvärde. Af de tre år bland dem, hvilkas skörd bedömts såsom varande öfver medelmåttan, har talvärdet för ett varit 7.0 och för två 6.8.

I genomsnitt för samtliga trettiofem år har talvärdet för skörden uppgått till 6.5. Medeltalen för femårsperioderna 1876—1905 äro följande:

Åren 1876—1880	6.42
» 1881—1885	6.28
» 1886—1890	6.32
» 1891—1895	6.58
» 1896—1900	6.64
» 1901—1905	6.22

Med ännu större visshet än i föregående årsväxtberättelser kan nu förutsägas, att den tillbakagång i skördens genomsnittsvärde, som i skarp motsats till förhållandena under flere föregående perioder med ständigt stegrade skördevärden karakteriserade den senast förflutna femårsperioden 1901—1905, ej längre skall fortgå. Hvert och ett af de fyra åren 1906—1909 uppvisar nämligen ett talvärde, som är högre än för någon af de sex föregående femårsperioderna, och medeltalet för de fyra åren utgör 7.33. Äfven om skörden år 1910 skulle blifva lika dålig som under det sämsta af de trettiosex åren, eller året 1881 — med talvärdet 5.0 — skulle medeltalssiffran för femårsperioden 1906—1910 dock blifva 6.86.

Utom de fyra åren 1906—1909 visar äfven närmast föregående år, eller 1905, ett förmånligt talvärde. Att under fem på hvarandra följande år skörden ingen gång understigit medelskörd, har under föregående år inträffat blott en gång, eller i fråga om åren 1894—1898. Dock står denna femårsperiod beträffande skördeutfallet långt tillbaka för åren 1905—1909. För den förra var medeltalet 6.68, för de senaste fem åren är det ej mindre än 7.18.

II.

Kvantitativ beräkning af uppgifterna om 1909 års skörd.

Till grund för den kvantitativa skördeberäkningen läggas, enligt hvad förut blifvit anmärkt, dels Hushållningssällskapens meddelanden om utsädesmängden, dels de för hvarje länsmansdistrikt insända uppgifterna om skördadt korntal.

De senaste uppgifter om *utsädet*, som vid uppgörandet af denna beräkning föreligga för riket i dess helhet, förskrifva sig från år 1907. Dock kunna icke dessa obetingadt få begagnas för att angifva äfven 1909 års utsäde. Erfarenheten visar nämligen, att åtminstone i fråga om en del kulturväxter en ganska jämnt fortgående förändring med afseende på odlingens omfattning äger rum, och denna faktor måste äfven tagas med i beräkningen. För att närmare lära känna ifrågavarande förhållande beträffande de senaste åren har, i likhet med hvad förut ägt rum, efterföljande öfversikt upprättats:

Förändringar i utsädesmängden, i %.
Ökning +; minskning —.

	Från 1902 till 1903.	Från 1903 till 1904.	Från 1904 till 1905.	Från 1905 till 1906.	Från 1906 till 1907.
Hvete, höst-	— 0.60	+ 0.05	+ 3.21	+ 3.70	+ 2.54
» vår-	— 7.41	— 5.89	+ 4.70	+ 2.52	— 2.26
Råg, höst-	— 0.43	+ 0.11	— 0.22	+ 0.67	— 1.11
» vår-	+ 0.01	+ 0.77	+ 2.43	— 3.62	+ 1.60
Korn	— 0.43	— 0.74	— 1.48	— 1.56	— 2.80
Hafre	+ 0.08	+ 0.27	+ 0.09	— 0.48	+ 0.08
Blandsäd	+ 0.29	+ 2.50	+ 2.22	+ 6.32	+ 2.10
Ärter	— 4.09	— 1.75	+ 1.55	+ 0.23	+ 0.33
Bönor	— 1.23	— 1.34	— 1.79	— 1.82	— 4.82
Vicker	— 0.32	+ 6.32	+ 1.31	+ 6.88	+ 7.65
Potatis	+ 0.02	— 0.73	+ 2.93	+ 5.66	— 0.06

Bland här uppräknade växtslag visar *blandsäd* samt, med undantag för ett år, äfven *hösthvete* en årligen fortgående afsevärd ökning af utsädesmängden. Om dessa växtslag kan med fog antagas, att deras utsäde ökats på enahanda sätt åren 1908 och 1909. Motsatt antagande kan af samma skäl göras i fråga om *korn* och *bönor*.

Vid beräkning af utsädesmängden för år 1909 af nämnda fyra växtslag, eller hösthvete, korn, blandsäd och bönor, hafva, i öfverensstämmelse med hvad förut vid sådana beräkningar ägt rum, de i Hushållningssällskapens berättelser för dem angifna utsäden för år 1907 ökats eller minskats med två gånger det procenttal, som utgör medeltalet af tabellens siffror för de fem åren 1903—1907, eller ökats för hösthvete med 3.56 % och för blandsäd med 5.37 % samt minskats för korn med 2.80 % och för bönor med 4.20 %. För öfrigt hafva 1907 års utsädessiffror blifvit bibehållna. I enlighet med hvad nu blifvit anfördt, har en beräkning af 1909 års *utsädesbelopp* länsvis blifvit utförd, hvilken för hela riket gifvit följande tal:

092553. Sammandrag af årsväxtberättelserna år 1909.

	Utsäde.
Hvete, höst-	219,724 hektoliter.
» vår-	19,404 »
Råg, höst-	1,033,252 »
» vår-	28,070 »
Korn	599,142 »
Hafre	3,241,420 »
Blandsäd	541,486 »
Ärter	64,395 »
Bönor	10,313 »
Vicker	32,724 »
Potatis	3,224,134 »

Härvid äro då äfven vederbörliga afdrag gjorda för de fall, när inom ett distrikt odlingen helt och hållet eller delvis afsett grönfoderskörd. Minskning af utsädesmängden har af denna anledning gjorts för hafre med 53,678 hektoliter (1.6 %), för blandsäd med 8,385 hektoliter (1.5 %), för ärter med 1,641 hektoliter (2.5 %) och för vicker med 31,790 hektoliter (49.3 %). För vickern är afdraget ovanligt stort.

Uppgifterna om det skördade *korntalet* af hvarje särskildt slag af utsäde äro sammanställda i *tabell I* och äro enligt denna år 1909 för hela riket följande: hösthvete 10.49, vårhvete 6.82, höstråg 8.59, vårråg 5.84, korn 8.15, hafre 7.55, blandsäd 9.40, ärter 6.44, bönor 6.34, vicker 6.93 och potatis 6.77. Af dessa är korntalet för hösthvete det högsta, som förekommit under de trettiosex åren 1874—1909, och korntalen för vårhvete, höstråg, vårråg, korn och blandsäd äro högre än under något af åren före 1906, hvilket sistnämnda visar högre korntal för vårhvete, höstråg och korn samt lika korntal för vårråg. Året 1908 visar högre korntal för vårhvete, vårråg och korn samt dessutom äfven för blandsäd. Beträffande korntalet för hafre står året 1909 endast tillbaka för åren 1898 och 1908. Om sålunda sädesslagen visa högeligen förmånliga skördesiffror, gäller detta emellertid icke potatisen. Dennas kvantitativa afkastning är dock densamma som under ett medelår.

Till närmare belysning af 1909 års skördeutfall, kvantitativt taget, hafva i *tabell A* såväl för hela riket som för dess särskilda län jämförelser blifvit gjorda mellan årets korntal och korntalen för en medelskörd, och äro härvid, liksom i närmast föregående berättelser, såsom medelkorntal antagna medeltalen för de tjugu åren 1886—1905. Skärskådar man nu dessa tal, finner man, att enligt dem afkastningen af höstsäden öfverallt utfallit förmånligt och vanligen mycket förmånligt utom i Jönköpings och Hallands länen samt några af de här mycket litet betydande norrlandslänen. Kornet visar lägre korntal endast för Uppsala, Kopparbergs och Jämtlands och hafren och blandsäden endast för Värmlands och Kopparbergs län oafsedt för två norrlandslän samt i fråga om blandsäden det här föga betydande Kronobergs län. Potatisen visar lägre korntal än det normala inom ett större sammanhängande område, bestående af de inre smålandslänen, länen vid Öresund och Kattegatt, västgötalänen, Värmlands, Örebro och Kopparbergs län. Genomgående vackra procenttal företer Östergötlands län.

Sammanföras växtslagen *gruppvis*, utfaller en jämförelse mellan korntalen för år 1909 och medelkorntalen för åren 1886—1905 på följande för årets korntal förmånliga sätt:

	Korntal år 1909.	Medelkorntal 1886—1905.	Korntalet 1909 i % af medel- korntalet.
Höstsäd	8.92	7.70	116
Vårsträsäd	7.85	6.75	116
Baljväxter	6.58	5.72	115
Potatis	6.77	6.77	100

Af de uppgifter om skörden, som i tabell 1 lämnats, framgår för öfrigt:

att *potatisens beskaffenhet* varit god i Norrland samt i allmänhet god i östra och i allmänhet dålig i västra delarne af Svealand och Götaland;

att skörden af *sockerbetor* utfallit medelmåttig samt af *öfriga rotfrukter* öfver medelmåttan;

att *spånadväxter* lämnat i frö 3.5 korntet och i tåga en skörd öfver medelmåttan;

att *höskörden*, som i allmänhet varit af god beskaffenhet, till mängden lämnat en skörd betydligt öfver medelmåttan från odlad jord och fullt medelmåttig från naturlig äng;

att *halmafkastningen* blifvit till mängden god af höst-säd och nära god af vårsäd, men har vårsädeshalmen i flere län i afsevärd mån tagit skada af regn;

att *sädestillgången* är i fråga om såväl höstsäd som vårsäd betydligt större än vanligt;

att *fodertillgången* i de norrländska länen icke är fullt tillräcklig, men i det öfriga riket nästan allestädes mer eller mindre öfverstiger länsbehovet; samt

att *bärgningsvärdet* i allmänhet varit gynnsamt för höet, men mindre gynnsamt för säden, och synnerligast för vårsäden.

I **tabell 2** meddelas resultaten af de beräkningar, som verkställt rörande den inbärgade *skördens kvantitet*, hvarjämte motsvarande uppgifter anföras för de närmast föregående fem åren äfvensom i medeltal för årtiondet 1899—1908.

Skördetalen för olika grupper äro enligt tabell 2 följande:

	Skörd 1909.	Medelskörd 1899—1908.	1909 års skörd i % af medelskörden.
	Hektoliter.	Hektoliter.	
Höstsäd	11,182,700	9,991,300	112
Vårsträsäd	34,749,600	31,080,800	112
Baljväxter	706,600	656,300	108
Samtliga sädesslag	46,638,900	41,728,400	112
Potatis	21,842,000	20,886,200	105

I fråga om de särskilda sädesslagen är skördekvantiteten för höstvetet den högsta hittills angifna, för blandsäd har

Tab. A. Jämförelse mellan 1909 års och 1886—1905 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.

Län.	Medelkorntal 1886—1905.											1909 års korntal i proc. af 1886—1905 årens medelkorntal.										
	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafve.	Blandsäd.	Ärtor.	Bönor.	Viktor.	Potatis.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafve.	Blandsäd.	Ärtor.	Bönor.	Viktor.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.								Höst.	Vår.	Höst.	Vår.							
Stockholms län	7.91	6.11	7.69	6.74	6.77	6.70	6.93	6.37	6.11	6.33	6.12	123	106	114	84	112	118	110	107	106	104	121
Uppsala län	7.75	6.14	7.58	6.75	7.39	6.89	7.08	5.65	5.52	5.84	6.04	122	—	120	—	98	106	111	99	100	92	115
Södermanlands län	8.70	6.28	8.30	6.26	6.73	7.12	7.10	5.69	5.20	5.94	6.18	111	120	105	—	104	106	111	116	131	115	109
Östergötlands län	7.98	5.98	7.77	4.44	7.75	6.88	7.43	5.70	6.39	5.80	6.29	141	124	125	124	119	125	126	149	102	151	117
Jönköpings län	6.79	5.49	6.76	5.05	5.50	6.08	5.42	4.83	4.90	5.50	6.69	92	112	104	112	110	117	145	108	—	112	87
Kronobergs län	5.20	5.08	5.91	5.27	5.98	6.68	6.21	4.21	2.50	5.22	6.99	121	110	119	105	112	115	85	132	—	—	78
Kalmar län	6.82	5.71	6.39	5.29	5.67	6.23	6.00	5.07	5.77	5.80	5.76	116	126	121	109	117	121	122	116	90	105	116
Gottlands län	6.61	6.70	6.91	4.50	6.62	6.59	6.53	5.15	5.63	5.98	5.88	128	—	114	—	116	103	113	142	—	121	128
Blekinge län	7.53	5.60	6.23	5.03	6.30	6.18	6.26	5.70	7.00	5.80	6.15	129	107	121	115	108	115	112	95	79	125	110
Kristianstads län	8.87	6.33	7.42	5.28	8.02	7.70	7.98	5.75	6.56	5.50	6.84	127	115	117	123	108	114	116	94	92	88	107
Malmöhus län	10.13	8.19	8.95	5.13	9.79	9.63	9.91	6.70	6.59	6.43	7.91	129	111	119	118	118	122	125	113	114	127	96
Hallands län	8.31	6.08	7.79	4.98	6.79	7.41	6.73	6.66	7.01	6.67	6.85	89	114	99	128	114	130	113	106	124	101	93
Göteborgs och Bohus län	7.61	5.67	8.04	5.60	6.24	5.78	5.95	5.19	5.46	5.02	7.60	111	112	105	102	103	121	114	98	110	105	69
Älfsborgs län	7.76	6.06	7.32	5.86	5.72	5.71	6.63	6.03	7.54	6.13	7.12	104	100	102	93	114	118	105	93	133	86	69
Skaraborgs län	7.14	5.40	6.96	4.41	5.96	5.60	5.62	5.86	5.02	5.66	6.45	112	105	114	114	123	129	128	106	133	125	96
Värmlands län	7.77	5.86	8.36	5.46	5.31	5.59	5.04	5.29	—	4.88	7.13	117	—	108	—	121	97	99	93	—	113	83
Örebro län	8.26	5.56	8.30	5.00	6.53	6.89	6.65	6.34	6.76	5.92	6.83	114	129	112	141	112	117	117	88	118	109	93
Västmanlands län	8.04	7.28	8.14	—	7.18	7.17	6.79	5.82	5.75	6.38	6.71	120	120	122	—	115	107	119	118	—	119	101
Kopparbergs län	8.37	6.28	11.71	7.31	7.41	6.26	7.35	5.56	—	6.44	7.49	119	120	106	—	91	91	80	78	—	—	91
Gästeborgs län	9.76	7.16	9.65	5.97	7.80	7.76	7.80	6.51	7.28	6.66	7.81	104	100	113	100	106	108	106	92	100	88	110
Västernorrlands län	—	—	8.70	5.69	7.05	7.02	6.70	5.07	—	6.12	6.62	—	—	89	70	108	106	99	107	—	—	117
Jämtlands län	—	—	8.29	7.83	6.56	6.28	6.48	4.86	—	—	6.48	—	—	99	—	88	50	48	42	—	—	102
Västerbottens län	—	—	8.19	5.53	6.03	5.91	6.43	3.50	—	—	7.57	—	—	92	95	115	96	114	—	—	—	110
Norrbottnens län	—	—	11.95	7.71	6.00	8.65	5.88	—	—	—	7.74	—	—	109	—	127	114	132	—	—	—	111
Hela riket	8.35	6.00	7.59	5.22	7.26	6.52	7.92	5.78	5.79	5.86	6.77	126	114	113	112	112	116	119	111	109	118	100

blott året 1908 och för vårråg hafva endast åren 1906 och 1908 samt för höstråg endast åren 1900, 1906 och 1908 att uppvisa större skördemängder.

Öfver sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter innehåller tabell B här nedan uppgifter dels i medeltal för åren 1886—1905 och dels för år 1909. Skillnaden i vikt för hvarje sädeslag under skördeåret och nyssnämnda tjuguarperiod beträffande hela riket framgår af följande öfersikt:

	Vikt per hektoliter.		Vikt år 1909 öfver (+) eller under (—) medelvikten 1886—1905.	
	År 1909. Kg.	Åren 1886—1905. Kg.	Per hl. Kg.	Procent.
Hvete, höst-	78.3	78.3	+ 0.0	+ 0.0
» vår-	74.2	75.3	— 1.1	— 1.5
Råg, höst-	72.3	72.8	— 0.5	— 0.7
» vår-	71.2	70.3	+ 0.9	+ 1.3
Korn	63.8	63.6	+ 0.2	+ 0.3
Hafre	47.5	47.7	— 0.2	— 0.4
Blandsäd	57.2	55.6	+ 1.6	+ 2.9
Ärter	79.4	79.4	+ 0.0	+ 0.0
Bönor	74.2	77.9	— 3.7	— 4.7
Vicker	72.5	75.4	— 2.9	— 3.8

Siffrorna äro här icke lika förmånliga som i fråga om skördemängden. För flera sädeslag, och däribland för de två förnämsta — hafren och höstrågen — är vikten lägre än den normala, och höjer sig endast däröfver för korn, blandsäd och den mindre betydande vårrågen. Att kornets vikt något öfverstiger medelvikten, är att tillskrifva de norrländska länen, hvilkas viktstal här är 58.8 kg., mot normalt 57.4 kg. per hektoliter, under det att vikten å kornet från det öfriga riket år 1909 är 66.1, mot normalt 66.6 kg. per hektoliter.

Äfven i öfrigt visa de norrländska länen, med undantag dock för Jämtlands län, högre viktsiffror för säden än de normala. Lägre viktsiffror än dessa känneteckna däremot bland andra Älfsborgs och Hallands län äfvensom i allmänhet länen i västra Sverige samt de skånska länen. Att genom dessa förhållanden, liksom äfven genom skördens mindre goda beskaffenhet i öfrigt, flere län erhållit ett sämre omdöme om sin skörd, än om afseende endast blifvit fäst vid själfva skördekvantiteten, är tydligt och framgår äfven af länstyrelsernas här ofvan anförda uttalanden i ämnet.

Tab. B. Sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1886—1905 samt år 1909.

L ä n .	Hösthvete.		Vårhvete.		Höstråg.		Vårråg.		Korn.		Hafre.		Blandsäd.		Ärter.		Bönor.		Vicker.	
	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.	1886—1905.	1909.
Stockholms län	78.1	78.3	74.2	—	71.5	71.9	67.6	³⁾ 69.0	64.2	63.3	48.3	48.4	56.7	54.9	80.1	79.5	79.0	—	75.2	76.3
Uppsala län	77.1	78.1	74.3	—	71.2	71.5	70.5	—	64.8	64.4	47.8	48.1	54.6	57.6	80.7	79.1	78.2	—	77.0	—
Södermanlands län	77.8	78.2	76.6	—	72.0	71.4	74.1	—	66.2	65.8	48.0	48.7	55.7	55.2	80.6	78.7	77.3	—	76.9	³⁾ 68.0
Östergötlands län	78.5	78.4	76.4	74.9	73.3	71.9	68.8	—	65.8	66.0	47.5	48.6	54.6	56.5	79.8	79.8	—	³⁾ 80.0	74.7	74.7
Jönköpings län	78.3	77.0	75.8	74.2	73.9	74.0	73.0	72.4	65.4	65.4	46.5	45.6	52.3	—	77.7	⁴⁾ 78.0	—	—	³⁾ 72.5	—
Kronobergs län	77.7	³⁾ 75.0	74.0	⁴⁾ 72.5	72.0	74.1	71.9	72.8	63.8	63.1	45.6	44.0	55.6	³⁾ 57.0	75.6	³⁾ 80.0	—	—	—	—
Kalmar län	79.1	79.5	76.6	77.1	73.9	74.6	72.3	72.9	67.8	69.0	47.5	48.9	55.2	58.9	80.7	85.1	—	—	78.6	79.3
Gottlands län	77.6	78.2	69.8	—	71.9	71.9	²⁾ 62.0	—	68.3	69.3	46.0	47.4	55.5	55.2	81.2	82.8	75.8	—	75.7	³⁾ 80.0
Blekinge län	77.2	76.7	72.8	—	72.9	72.3	²⁾ 67.3	—	64.6	³⁾ 65.0	46.9	⁴⁾ 46.0	³⁾ 57.5	—	80.8	—	—	—	¹⁾ 81.0	—
Kristianstads län	78.0	77.7	75.3	³⁾ 77.0	73.3	73.4	71.1	71.1	64.9	64.8	48.2	48.3	55.6	55.7	78.2	80.3	87.0	—	79.0	—
Malmöhus län	79.4	79.0	77.0	72.6	74.5	74.7	70.4	⁴⁾ 70.3	67.3	67.0	50.7	50.2	58.1	59.6	80.0	80.1	¹⁾ 84.0	—	80.4	⁴⁾ 82.5
Hallands län	79.2	76.7	74.6	73.5	75.0	72.1	69.5	71.7	65.7	63.4	49.8	49.6	57.3	55.8	80.8	—	82.8	—	—	—
Göteborgs och Bohus län	77.1	76.3	77.9	⁴⁾ 77.3	72.9	72.2	70.8	70.2	63.7	62.8	47.9	47.3	53.0	54.9	76.2	79.9	77.2	74.2	78.7	—
Älfsborgs län	77.8	75.4	74.7	70.5	72.8	70.8	69.0	68.0	61.8	59.8	47.2	47.1	54.6	¹⁾ 48.8	76.9	78.0	—	—	71.7	³⁾ 74.0
Skaraborgs län	77.4	76.9	76.1	⁴⁾ 77.8	73.0	72.3	69.1	⁴⁾ 67.0	65.3	64.8	47.4	48.3	56.3	³⁾ 60.0	78.0	77.4	¹⁾ 81.0	—	69.8	³⁾ 67.0
Värmlands län	76.6	76.0	73.0	—	71.8	70.0	68.4	—	57.5	56.3	46.4	45.5	49.8	³⁾ 54.0	79.6	—	—	—	¹⁾ 60.9	—
Örebro län	77.4	77.6	70.9	73.2	71.1	71.0	67.8	70.0	64.9	65.3	47.6	47.6	54.7	51.9	79.6	78.9	—	—	75.9	—
Västmanlands län	77.2	77.6	76.0	³⁾ 74.0	71.3	71.3	—	—	63.4	63.2	47.9	46.7	54.0	53.8	79.2	78.5	—	—	76.8	76.2
Kopparbergs län	76.7	74.8	74.5	—	70.9	69.6	¹⁾ 70.0	—	60.9	59.8	46.4	42.3	51.7	⁴⁾ 53.0	74.6	—	—	—	—	—
Gäddedebo län	79.2	³⁾ 85.0	²⁾ 77.0	—	69.8	71.4	61.2	—	61.3	61.2	46.7	47.8	53.0	51.3	77.9	⁴⁾ 77.3	76.7	—	—	—
Västernorrlands län	—	—	—	—	68.5	68.7	66.5	³⁾ 65.0	58.1	58.2	43.8	45.8	51.5	³⁾ 47.5	74.3	⁴⁾ 79.8	—	—	—	—
Jämtlands län	—	—	—	—	66.5	61.7	³⁾ 69.4	—	56.1	55.0	42.4	—	47.3	—	71.1	—	—	—	—	—
Västerbottens län	—	—	—	—	64.2	65.2	51.8	³⁾ 59.0	54.1	58.9	42.5	—	48.9	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län	—	—	—	—	65.5	71.0	60.8	—	56.2	59.0	44.8	⁴⁾ 43.8	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket	78.3	78.3	75.3	74.2	72.8	72.3	70.3	71.2	63.6	63.8	47.7	47.5	55.6	57.2	79.4	79.4	77.9	74.2	75.4	72.5

¹⁾ Uppgifter blott för ett år af tjuguarperioden, med endast 1 uppgift för året. — ²⁾ Uppgifter blott för två år af tjuguarperioden, med endast 1 à 2 uppgifter för året. — ³⁾ Blott en uppgift. — ⁴⁾ Blott två uppgifter.

Sammanställas de nu i tabell B meddelade viktsiffrorna med den beräknade skördemängden, erhållas uppgifter om *totalvikten* af de särskilda sädesslagen. De häröfver gjorda beräkningarna äro, i likhet med hvad under flere föregående år varit fallet, länsvis sammanförda i *tabell C*.

Enligt denna kan totalvikten af samtliga sädesslag år 1909 uppskattas till 26,631,150 deciton mot 23,937,630 deciton åren 1899—1908 i medeltal. Totalvikten för år 1908 var ej långt ifrån 2 millioner deciton högre än för år 1909, som för öfrigt härvidlag endast står tillbaka för året 1906, nämligen med nära 400,000 deciton.

Fördelade i grupper, blifva siffrorna följande:

	Skörd 1909. Deciton.	Medelskörd 1899—1908. Deciton.	1909 års skörd i % af medelskörden.
Höstaäd	8,222,950	7,893,520	111
Vårstråså	17,866,080	16,031,280	111
Baljväxter	542,120	512,830	106
Samtliga sädesslag	26,631,150	23,937,630	111

För samtliga grupper är sålunda, på grund af den mindre förmånliga vikten, de procenttal, som utvisa skördens förhållande till medelskörden, ej så höga som de förut å sid. 10 angifna, då endast skördekvantiteten togs i betraktande.

De procenttal, hvarmed nyssnämnda sädesslag ingå i hela sädesskörden, beräknad såväl efter rymd som efter

Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1909.

L ä n.	Hvete. (Höst- och vår-.)	Råg. (Höst- och vår-.)	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor och vicker.	Summa.
	Deciton (= 100 kilogram).							
Stockholms stad	—	¹⁾ 70	¹⁾ 60	¹⁾ 90	—	¹⁾ 80	—	300
Stockholms län	¹⁾ 123,810	285,430	69,570	405,450	166,620	63,520	¹⁾ 23,340	1,137,740
Uppsala län	131,130	257,760	159,450	220,680	217,790	38,360	¹⁾ 4,680	1,029,850
Södermanlands län	¹⁾ 131,380	274,960	40,070	475,210	128,120	29,510	¹⁾ 13,960	1,093,210
Östergötlands län	169,900	¹⁾ 561,030	179,780	585,200	729,640	52,430	24,740	2,302,720
Jönköpings län	9,650	277,980	38,780	795,080	¹⁾ 23,450	1,330	¹⁾ 4,780	1,151,050
Kronobergs län	3,790	235,130	92,320	519,020	1,430	880	—	852,570
Kalmar län	69,530	500,750	184,370	567,830	15,260	14,380	7,770	1,359,890
Gottlands län	53,880	186,220	201,250	35,460	29,590	5,880	80	512,360
Blekinge län	¹⁾ 30,760	¹⁾ 218,310	30,290	203,870	¹⁾ 23,390	¹⁾ 2,060	¹⁾ 12,900	521,580
Kristianstads län	149,770	573,390	153,380	535,120	357,590	12,930	¹⁾ 6,900	1,789,080
Malmöhus län	652,300	558,190	839,440	873,180	943,470	16,100	¹⁾ 12,180	3,894,860
Hallands län	61,580	280,780	24,660	715,530	59,710	¹⁾ 3,570	¹⁾ 10,370	1,156,200
Göteborgs och Bohus län	15,070	144,160	43,080	447,510	13,890	3,520	¹⁾ 37,850	705,080
Älfsborgs län	23,070	343,000	8,190	1,145,330	7,660	3,040	¹⁾ 2,220	1,532,510
Skaraborgs län	97,490	659,460	37,000	1,708,230	61,140	29,950	¹⁾ 40,360	2,633,630
Värmlands län	9,200	394,800	7,090	608,380	2,270	¹⁾ 4,450	¹⁾ 290	1,026,480
Örebro län	60,870	256,430	18,420	632,890	16,240	9,070	¹⁾ 3,640	997,560
Västmanlands län	97,260	255,750	40,320	481,430	71,550	26,930	6,250	979,490
Kopparbergs län	¹⁾ 7,390	174,000	35,700	294,240	5,570	¹⁾ 4,130	—	521,030
Gälfborgs län	¹⁾ 1,400	¹⁾ 51,340	172,520	270,740	14,670	4,790	¹⁾ 510	515,970
Västernorrlands län	—	19,080	235,830	78,550	5,650	880	—	339,990
Jämtlands län	—	9,380	80,360	¹⁾ 4,320	¹⁾ 910	¹⁾ 1,510	—	96,480
Västerbottens län	—	6,150	238,960	¹⁾ 10,540	¹⁾ 13,330	—	—	268,980
Norrbottnens län	—	11,790	183,790	15,420	1,540	—	—	212,540
Hela riket år 1909	²⁾ 1,899,230	³⁾ 6,535,340	3,114,680	11,629,300	2,910,480	329,300	⁴⁾ 212,820	26,631,150
» » » 1908	1,873,590	6,751,880	3,593,100	12,616,320	3,002,840	397,040	265,000	28,504,770
» » » 1907	1,623,480	5,372,100	3,028,560	11,122,520	2,549,550	207,550	170,330	24,074,060
» » » 1906	1,737,180	6,834,650	3,459,080	11,794,870	2,603,200	344,630	249,850	27,023,460
» » » 1905	1,501,050	6,510,150	3,093,180	10,393,530	2,158,830	319,290	195,750	24,176,780
» » » 1904	1,506,480	5,401,270	3,205,680	8,501,030	2,050,020	289,400	198,360	21,152,240
Medeltal åren 1899—1908	²⁾ 1,490,620	³⁾ 6,095,840	3,148,950	10,483,430	2,205,960	296,640	⁴⁾ 216,190	23,937,630

¹⁾ Då uppgifter om vikt per hektoliter saknats för något län, har vid beräkningen af totalvikten medelvikten för riket af det ifrågavarande sädesslaget i stället användts. — ²⁾ Häri ingå för år 1909 höstvetete med 1,804,100 och vårvete med 95,130 deciton och för åren 1899—1908 höstvetete med 1,401,960 och vårvete med 88,660 deciton. — ³⁾ Häri ingå för år 1909 höstråg med 6,418,850 och vårråg med 116,490 deciton och för åren 1899—1908 höstråg med 5,991,560 och vårråg med 104,280 deciton. — ⁴⁾ Häri ingå för år 1909 bönor med 48,390 och vicker med 164,430 deciton och för åren 1899—1908 bönor med 54,220 och vicker med 161,970 deciton.

vikt, hafva under år 1909 och i medeltal för åren 1899—1908 varit följande:

	År 1909.		Medeltal 1899—1908.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd	24.0 %	30.9 %	23.9 %	30.9 %
Vårstråsäd	74.5 „	67.1 „	74.5 „	67.0 „
Baljväxter	1.5 „	2.0 „	1.6 „	2.1 „
Summa	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Året 1909 är sålunda i här angifna afseende ett normalår.

Uppgifter om *rostens* härjningar äro visserligen icke i formuläret för skörderapporterna begärda, men pläga likväl meddelas. För år 1909 förmåles om sådan skada ifrån 4 länsmansdistrikt, däraf 3 i Östergötlands och 1 i Väster-

bottens län, i alla distrikten å vårsäden. Därjämte omtalas skador af *sot*, å hvetet, från 1 distrikt i Stockholms, 1 i Södermanlands, 1 i Älfsborgs, 1 i Skaraborgs och 1 i Värmlands län.

Såsom af den föregående redogörelsen framgår, kan skördeåret 1909 i fråga om den inhöstade sädens mängd ställas vid sidan af de bästa bland de föregående åren, men sädens beskaffenhet har ej varit lika god som sädesmängden. Foderskörden, i det hela förmånlig, är kvantitativt taget ej så utmärkt som sädesskörden, men öfverträffar den i fråga om kvaliteten. Relativt sämst har skörden af rotfrukterna utfallit, men kan den likväl i sin helhet bedömd sättas till medelskörd.

Stockholm den 27 november 1909.

Underdånigst

LUDVIG WIDELL.

Edv. Söderberg.

Tab. 1.

Sammandrag af kronolänsmännens

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandskåd.	Ärt.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Potatisens beskaffenhet.	Skörd af öfriga rotfrukter.	Skörd af lin och hampa.		
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.										Frö: Korn-tal.	Spånadsämne.	
K o r n t a l.																
1	Stockholms stad ¹⁾	9 00	—	8 50	—	7 50	7 17	7 33	7 33	—	7 50	7 00	—	—	—	—
2	Stockholms län	9 62	6 50	8 77	5 67	7 56	7 93	7 59	6 80	6 45	6 59	7 38	I allmänhet god, delvis angripen af torröta.	Öfver medelmåttan.	3 0	God.
3	Uppsala län	9 45	—	9 13	—	7 21	7 31	7 88	5 60	5 54	5 88	6 95	I allmänhet god.	Under medelmåttan.	3 0	Fullt medelmättig.
4	Södermanlands län	9 63	7 52	8 68	—	7 03	7 53	7 91	6 59	6 83	6 82	6 72	God.	Medelmättig.	—	—
5	Östergötlands län	11 22	7 44	9 71	5 50	9 24	8 63	9 37	8 47	6 50	8 74	7 37	I allmänhet god.	Af sockerbeter medelmättig, i öfrigt öfver medelmåttan.	—	—
6	Jönköpings län	6 24	6 17	7 02	5 66	6 06	7 12	7 86	5 20	—	6 14	5 85	Allmänt mindre god.	Fullt medelmättig.	3 0	Öfver medelmåttan.
7	Kronobergs län	6 28	5 60	7 04	5 33	6 70	7 65	5 27	5 54	—	—	5 48	Mindre god, skadad af röta och frost.	Medelmättig.	—	Medelmättig.
8	Kalmar län	7 93	7 17	7 71	5 79	6 63	7 52	7 31	5 86	5 17	6 09	6 71	Å fastlandet god, å Öland något sämre.	Af sockerbeter nära god, i öfrigt fullt medelmättig.	3 0	Öfver medelmåttan.
9	Gottlands län	8 45	—	7 90	—	7 68	6 80	7 35	7 32	—	7 25	7 50	God.	Fullt medelmättig (äfvn af sockerbeter).	—	—
10	Blekinge län	9 71	5 98	7 53	5 78	6 82	7 12	6 99	5 44	5 50	7 23	6 76	Ej obetydligt angripen af röta.	Fullt medelmättig (äfvn af sockerbeter).	4 0	Fullt medelmättig.
11	Kristianstads län	11 27	7 28	8 71	6 50	8 66	8 76	9 27	5 41	6 03	4 85	7 33	Mångenstädes mindre god, rötskadad.	Af sockerbeter medelmättig, i öfrigt fullt medelmättig.	—	—
12	Malmöhus län	13 04	9 06	10 67	6 04	11 56	11 76	12 36	7 58	7 50	8 17	7 59	Mångenstädes mindre god, rötskadad.	Af sockerbeter medelmättig, i öfrigt öfver medelmåttan.	—	—
13	Hallands län	7 38	6 95	7 75	6 36	7 75	9 62	7 59	7 05	8 71	6 72	6 34	Dålig.	Medelmättig (äfvn af sockerbeter).	5 0	Medelmättig.
14	Göteborgs o. Bohus län	8 42	6 37	8 46	5 70	6 44	7 02	6 79	5 07	6 02	5 27	5 22	Dålig, allmänt angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	—	—
15	Älfsborgs län	8 05	6 04	7 44	5 43	6 53	6 74	6 93	5 61	10 00	5 29	4 90	Dålig, allmänt angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	—	Fullt medelmättig.
16	Skaraborgs län	7 97	5 68	7 93	5 02	7 33	7 25	7 20	6 19	6 70	7 10	6 21	Någorlunda god, betydligt rötskadad.	Af sockerbeter medelmättig, i öfrigt fullt medelmättig.	4 0	Medelmättig.
17	Värmlands län	9 09	—	9 01	—	6 40	5 42	5 00	4 91	—	5 50	5 95	Mindre god, angripen af röta.	Medelmättig.	—	Medelmättig.
18	Örebro län	9 39	7 15	9 29	7 04	7 32	8 07	7 76	5 55	8 00	6 47	6 37	Delvis mindre god.	Fullt medelmättig.	—	Medelmättig.
19	Västmanlands län	9 63	8 75	9 94	—	8 29	7 68	8 08	6 85	—	7 61	6 79	I allmänhet god, delvis rötskadad.	Under medelmåttan.	4 0	Öfver medelmåttan.
20	Kopparbergs län	9 92	7 55	12 45	—	6 77	5 69	5 90	4 33	—	—	6 78	Mycket ojämn.	Fullt medelmättig.	—	Medelmättig.
21	Gälleborgs län	10 14	7 16	10 88	5 97	8 30	8 36	8 27	5 99	7 29	5 88	8 62	God.	Medelmättig.	1 5	Öfver medelmåttan.
22	Västernorrlands län	—	—	7 75	4 00	7 64	7 43	6 65	5 41	—	—	7 75	Mestadels god.	Medelmättig.	—	Öfver medelmåttan.
23	Jämtlands län	—	—	8 23	—	5 76	3 17	3 12	2 04	—	—	6 58	God.	Medelmättig.	—	—
24	Västerbottens län	—	—	7 50	5 26	6 92	5 70	7 32	—	—	—	8 35	God.	Fullt medelmättig.	—	Medelmättig.
25	Norrbottnens län	—	—	13 02	—	7 61	9 83	7 75	—	—	—	8 63	Öfverallt god eller utmärkt.	Fullt medelmättig.	—	—
	Hela riket år 1909	10 49	6 82	8 59	5 84	8 15	7 55	9 40	6 44	6 34	6 93	6 77	God i Norrland, i allmänhet god i östra och i allmänhet dålig i västra Svealand och Götaland.	Af sockerbeter medelmättig, i öfrigt öfver medelmåttan.	3 5	Öfver medelmåttan.
	» » » 1908	10 41	7 16	8 63	6 10	8 82	7 85	9 71	7 58	6 37	7 27	8 19				
	» » » 1907	9 66	6 39	7 18	5 27	7 53	7 40	9 17	4 24	5 98	4 67	5 91				
	» » » 1906	10 44	6 95	8 73	5 84	8 20	7 42	9 26	7 26	5 82	7 31	7 54				
	» » » 1905	8 99	6 18	8 40	5 25	7 38	6 63	8 09	6 67	5 76	5 76	8 75				
	» » » 1904	8 78	6 07	6 93	5 24	7 55	5 45	7 56	5 76	4 10	5 70	6 15				

¹⁾ Korn-talen för Stockholms stad äro beräknade efter de för kringliggande länsmansdistrikt angifna talen.

rapporter om skörden år 1909.

17.		18.		19.		20.		21.		22.	
Höskörden				Halmfaskstningen.				Fodertillgången.		Bärgningsvädrets beskaffenhet.	
från odlad jord.		från naturlig äng.		Höstsädes-.		Vårsädes-.					
Nära god, af god beskaffenhet.	Medelmåttig, af god beskaffenhet.	Mycket god.	Öfver medelmåttan, delvis regnskadad.	Betydligt till afsalu.	Godt utom för en del af vårsäden.						1
Nära god af god beskaffenhet.	Medelmåttig, af god beskaffenhet.	Mycket god, af god beskaffenhet.	Under medelmåttan.	Tillräcklig och till försäljning.	Någorlunda gynnsamt, minst för vårsäden.						2
God och af god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan.	Mycket god, af god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, af i allmänhet god beskaffenhet.	Betydligt till afsalu.	Godt.						3
Mycket god och af god beskaffenhet.	Nära god, i allmänhet väl bärgad.	Nästan riklig, vårsädeshalmen till någon del af mindre god beskaffenhet.		Lämnar betydande öfverskott.	Godt utom för en del af vårsäden.						4
God och af god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, väl bärgad.	God.		Lämnar öfverskott.	I allmänhet gynnsamt utom för vårsäden.						5
Mycket god, af i allmänhet god beskaffenhet.	God, i allmänhet väl bärgad.	God, delvis af mindre god beskaffenhet.		Fullt tillräcklig, delvis till afsalu.	I allmänhet gynnsamt utom för vårsäden.						6
God och af god beskaffenhet.	Fullt medelmåttig och väl bärgad.	Mycket god och af god beskaffenhet.		Betydligt öfverskott.	I det hela mycket gynnsamt.						7
God till mängd och beskaffenhet.	Fullt medelmåttig.	God.	Nära god.	Öfver länets behof.	Mycket gynnsamt.						8
Öfver medelmåttan.	Öfver medelmåttan.	Mycket god.		Till försäljning.	Mindre gynnsamt.						9
Medelmåttig, dåligt bärgad.	Medelmåttig, dåligt bärgad.	God, till någon del regnskadad.		Tillräcklig.	Ogynnsamt.						10
Medelmåttig till mängd och beskaffenhet.	Fullt medelmåttig, någorlunda väl bärgad.	Riklig, delvis regnskadad.		Till försäljning.	Mycket ogynnsamt.						11
Öfver medelmåttan, af i allmänhet god beskaffenhet.	Fullt medelmåttig, af i allmänhet god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan.		Till försäljning.	I allmänhet mindre gynnsamt, särskildt i länets södra del.						12
God, af i allmänhet god beskaffenhet.	Nära god, i allmänhet väl bärgad.	Öfver medelmåttan.	Nära god.	Fullt tillräcklig.	För höet i allmänhet gynnsamt, för säden ogynnsamt.						13
Nära god, af i allmänhet god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, af någorlunda god beskaffenhet.	Medelmåttig.	Riklig, delvis regnskadad.	Betydligt öfverskott.	Mycket ogynnsamt.						14
God och af god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, af god beskaffenhet.	Af höstsäd riklig, af vårsäd god; beskaffenhet i allmänhet god.		Betydligt öfverstigande behofvet.	Mindre gynnsamt.						15
Riklig och af god beskaffenhet.	Nära god, af i allmänhet god beskaffenhet.	God, af i allmänhet god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, af mindre god beskaffenhet.	Tillräcklig.	Gynnsamt för hö, ogynnsamt för säd.						16
God och af god beskaffenhet.	Fullt medelmåttig och väl bärgad.	Mycket god, af vårsäden delvis af mindre god beskaffenhet.		Lämnar öfverskott.	I det hela mindre gynnsamt.						17
God och af god beskaffenhet.	Öfver medelmåttan, af god beskaffenhet.	Nära god och af god beskaffenhet.	Nära medelmåttig.	Lämnar betydligt öfverskott.	Gynnsamt utom för vårsäden.						18
Medelmåttig, af god beskaffenhet.	Medelmåttig, af god beskaffenhet.	God och af god beskaffenhet.	Nära medelmåttig, delvis af sämre beskaffenhet.	Fullt tillräcklig i de nedre socknarne, otillräcklig i de öfre.	Gynnsamt för höet och i allmänhet äfven för rågen, ogynnsamt för vårsäden.						19
Nära medelmåttig, af god beskaffenhet.	Nära medelmåttig, väl bärgad.	Öfver medelmåttan, af i allmänhet god beskaffenhet.		Ej fullt tillräcklig.	För höet gynnsamt, för säden allmänhet ogynnsamt.						20
Medelmåttig, i länets norra del regnskadad.	Medelmåttig, delvis regnskadad.	Öfver medelmåttan, delvis regnskadad.		Endast för ortsbehofvet.	Ogynnsamt.						21
Under medelmåttan, regnskadad.	Nära medelmåttig, regnskadad.	God och af god beskaffenhet.		Nästan öfverallt otillräcklig.	Synnerligen ogynnsamt.						22
Nära medelmåttig, i lappmarkerna regnskadad.	Medelmåttig, delvis mindre väl bärgad.	Öfver medelmåttan, af tämligen god beskaffenhet.		Ej fullt tillräcklig.	Mindre gynnsamt, synnerligen i lappmarkerna.						23
Fullt medelmåttig, af god beskaffenhet.	Fullt medelmåttig, delvis mindre väl bärgad.	Knappt medelmåttig, af i allmänhet mindre god beskaffenhet.		Knappt tillräcklig.	Gynnsamt under förra, ogynnsamt under senare delen af skörden.						24
Betydligt öfver medelmåttan, af i allmänhet god beskaffenhet.	Fullt medelmåttig, af i allmänhet god beskaffenhet.	God.	Nära god, men i flere län i afsevärd mån regnskadad.	I de norrländska länen ej fullt tillräcklig, i det öfriga riket nästan allestädes mer eller mindre utöfver länsbehofvet.	För höet i allmänhet gynnsamt, för säden, och synnerligast för vårsäden, i allmänhet ogynnsamt.						25

Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1909.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.							
H e k t o l i t e r.											
Stockholms stad	1) ¹⁾	—	100	—	100	200	1) ¹⁾	100	—	1) ¹⁾	1,200
Stockholms län	151,300	7,200	396,500	500	109,900	837,700	303,500	79,900	4,100	26,600	1,057,800
Uppsala län	167,900	—	360,500	—	247,600	458,800	378,100	48,500	2,200	4,200	590,300
Södermanlands län	166,200	1,900	385,100	—	60,900	975,800	232,100	37,500	300	20,200	553,200
Östergötlands län	206,200	11,000	778,800	1,500	272,400	1,206,600	1,291,400	65,700	300	32,800	962,300
Jönköpings län	5,600	7,200	350,800	25,400	59,300	1,743,600	41,000	1,700	—	6,600	790,200
Kronobergs län	700	4,500	295,900	21,800	116,300	1,179,600	2,500	1,100	—	grönf.	889,200
Kalmar län	73,200	14,700	656,200	15,400	267,200	1,161,200	25,900	16,900	1) ¹⁾	9,800	1,057,500
Gottlands län	68,900	—	259,000	—	290,400	74,800	53,600	7,100	—	100	403,100
Blekinge län	37,100	3,100	279,600	22,700	46,600	443,200	40,900	2,600	1) ¹⁾	17,800	1,203,600
Kristianstads län	187,200	5,600	746,800	35,500	236,700	1,107,900	642,000	16,100	500	9,000	4,139,000
Malmöhus län	815,500	11,100	744,800	2,600	1,252,900	1,739,400	1,583,000	20,100	300	14,500	1,954,200
Hallands län	52,500	29,000	377,400	12,100	38,900	1,442,600	107,000	4,500	8,700	5,400	637,500
Göteborgs och Bohus län	15,500	4,200	198,700	1,000	68,600	946,100	25,300	4,400	47,000	4,100	402,300
Älfsborgs län	17,600	13,900	468,900	16,200	13,700	2,431,700	15,700	3,900	600	2,400	892,600
Skaraborgs län	120,100	6,600	907,300	5,200	57,100	3,536,700	101,900	38,700	400	59,800	1,015,600
Värmlands län	12,100	—	564,000	—	12,600	1,337,100	4,200	5,600	—	400	1,105,000
Örebro län	74,100	4,600	359,000	2,200	28,200	1,329,600	31,300	11,500	700	4,300	636,100
Västmanlands län	124,000	1,400	358,700	—	63,800	1,030,900	133,000	34,300	—	8,200	431,700
Kopparbergs län	8,100	1,800	250,000	—	59,700	695,600	10,500	5,200	—	grönf.	637,600
Gäflborgs län	1,300	400	71,700	200	281,900	566,400	28,600	6,200	100	600	720,500
Västernorrlands län	—	—	27,200	600	405,200	171,500	11,900	1,100	—	grönf.	735,900
Jämtlands län	—	—	15,200	—	146,100	9,100	1,600	1,900	—	—	222,600
Västerbottens län	—	—	8,800	700	405,700	22,200	23,300	grönf.	—	grönf.	525,500
Norrbottnens län	—	—	16,600	—	311,500	35,200	2,700	—	—	—	277,500
Rikets skörd år 1909	2,305,100	128,200	8,877,600	163,600	4,883,300	24,438,500	5,091,000	414,600	65,200	226,800	21,842,000
» » » 1908	2,238,600	142,100	9,012,200	168,300	5,469,200	25,645,100	5,162,600	494,600	70,100	266,200	27,494,000
» » » 1907	1,975,600	122,400	7,453,500	157,100	4,776,000	23,871,900	4,501,700	268,800	66,600	165,300	18,419,900
» » » 1906	2,066,400	128,100	9,078,800	170,500	5,269,100	24,185,300	4,479,900	431,000	66,200	261,500	22,358,000
» » » 1905	1,788,800	121,000	8,725,400	156,100	4,778,900	21,624,300	3,761,000	401,100	66,500	192,200	26,366,200
» » » 1904	1,780,400	128,500	7,228,600	157,600	4,989,500	17,661,200	3,528,300	362,900	47,700	209,800	18,625,200
Medelskörd åren 1899—1908	1,784,600	116,900	8,206,700	144,900	4,906,500	22,021,600	3,890,900	373,500	68,500	214,300	20,886,200

Anm. Härjämte har af vicker i alla län och af åtskilliga andra sädeslag i flere län, synnerligast de norrländska, skördats grönfoder.

¹⁾ Enligt beräkning ej uppgående till 50 hl. och därför här utesluten.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Depuis 1865, les Sociétés agricoles des préfectures donnent des chiffres directement reçus des cultivateurs, entre autres des renseignements sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte. Cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'une année au moins. A cause de cela, il a été introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements immédiatement après la fin de la récolte, bien qu'en chiffres approximatifs. Le calcul se fait de la manière suivante: la quantité enssemencée étant connue par les publications des Sociétés agricoles et les corrections nécessaires y ayant été apportées, on n'a besoin que de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque bailliage (au nombre de plus de 500). Ces chiffres approximatifs, multipliés par la quantité de la semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des préfets qu'on a pu dresser la présente relation.

La récolte de 1908, d'après les rapports des préfets, est jugée *au-dessus de la moyenne*. La quantité des céréales moissonnées est riche, mais la qualité en laisse, partiellement, à désirer. La récolte du foin a été censée *au-dessus de la moyenne*, celle des racines moyenne. La qualité du foin est, en général, bonne, celle des pommes de terre est en plusieurs contrées mauvaise.

Le tableau 1 résume les multiples des grains divers par préfectures: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 graines mélangées, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 pommes de terre. Les autres colonnes (13—22) contiennent les appréciations sur la récolte du lin, du fourrage etc.

Le tableau 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi les moyennes des dix années précédentes:

	1909.	Moy. de 1899—1908.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Froment (col. 2 et 3)	2,433,300	1,901,500
Seigle (col. 4 et 5)	9,041,200	8,351,600
Orge (col. 6)	4,883,300	4,906,500
Avoine (col. 7)	24,483,500	22,021,600
Graines mélangées (col. 8)	5,091,000	3,890,900
Pois (col. 9)	414,600	373,500
Fèves (col. 10)	65,200	68,500
Vesces (col. 11)	226,800	214,300
Pommes de terre (col. 12)	21,842,000	20,886,200

Le tableau A contient, en proportion pour cent des grains récoltés, les relations entre la récolte de 1909 et la moyenne des années 1886—1905.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltées sont comprises dans le tableau B, celles sur le poids total dans le tableau C. Voici les chiffres pour tout le royaume:

	Poids par hectolitre.		Poids total
	1909.	Moy. de 1886—1905.	1909.
			Quintaux.
Froment d'hiver	78·3 kilogr.	78·3 kilogr.	1,804,100
Froment d'été	74·2 »	75·3 »	95,130
Seigle d'hiver	72·3 »	72·8 »	6,418,850
Seigle d'été	71·2 »	70·3 »	116,490
Orge	63·8 »	63·6 »	3,114,680
Avoine	47·5 »	47·7 »	11,629,300
Graines mélangées	57·2 »	55·6 »	2,910,480
Pois	79·4 »	79·4 »	329,300
Fèves	74·2 »	77·9 »	48,390
Vesces	72·5 »	75·4 »	164,480

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1909 a été de 26,631,150 quintaux; la moyenne de 1899—1908 représente 23,937,630 quintaux.

